

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἀναδιψῶν τις τὰς σοφὰς συγγραφὰς τῶν πρώτων μυθολόγων καὶ ἀνιχνεύων τὰ χρονικὰ καὶ τὰς παραδόσεις τῶν χρόνων ἐκείνων, θέλει ἀναμφηρίστως πεισθῆ, ὅτι ὑπῆρξε χρόνος καὶ ὃν ἅπαντα ἀνεξαίρετως τὰ ζῶα ἐλάλουν, ἀπὸ τοῦ ὅπως τοῦ ἐπιγείου παραδείσου μέχρι τῆς ὄνου τοῦ Βαλαάμ.

Ὑπὸ τοιούτων κατεχόμενος σκέψεων, εὐρέθην αἴφνης ἐντὸς πυκνοῦ καὶ σκιεροῦ δάσους. Καταπεπονημένος ἐκ τοῦ καμάτου καὶ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος, ἐξηπλώθην ἐπὶ δροσερᾷ χλόῃς ὑπὸ τοὺς πόδας γηραιᾷς δρυὶς, ἐνθα ὁ ὕπνος δὲν εὐράδυνε νὰ ἐπικαθήσῃ τῶν βλεφάρων μου. Εἶδον τότε συρρέοντα πανταχόθεν ζῶα παντὸς εἶδους, ἅτινα ἀφ' οὗ κατέλαβον ἕκαστον τὴν οἰκείαν αὐτῷ θέσιν, προσλθὼν ὁ ἐλέφας, πρόεδρος δικαιώματι ἡλικίας, ἀνέπτυξε διὰ βραχέων τοὺς λόγους τοὺς συναθροίσαντας ἐν συμβουλίῳ τὰ πλάσματα τοῦ θεοῦ.

«Ζῶα, ἀδελφοί μου, εἶπε· συνήλθομεν ἐνταῦθα ὅπως συζητήσωμεν καὶ ἀποφασίσωμεν περὶ τοῦ μεγάλου ζητήματος τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ὁ ἀπηνέστατος, ὁ ἀφρονέστατος, ὁ μάλιστα πάντων ἡμῶν αἰμοδιψής, ὁ ἄνθρωπος διατείνεται λέγων, ὅτι τὸ πᾶν μεθ' ἡμῶν ἀπόλλυται, ἐνῶ αὐτὸς ἐπιζῇ τοῖς πᾶσιν.

»Λέγει ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶναι αὐλὸς ἐκ φύσεως καὶ μοιραίως ἀθάνατος. Τὸ πιστεύω, διότι ἄλλως θὰ ἦτο μέγα ἀδίκημα ὁ δεσπότης οὗτος τῆς πλάσεως νὰ μὴ δίδῃ λόγον τῶν κακουργιῶν καὶ καταχρήσεων του ἐν ἄλλῃ τινὶ ζώῃ.

»Ὁ κενοδοξώτατος τῶν συγγραφέων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ Φενελὼν, λέγει ὅτι τὸ ἐνστικτον καθοδηγεῖ τὰ ζῶα, εἶναι δὲ τοῦτο δύναμις μὴ ἐνυπάρχουσα ἐν τῷ ζῳῳ, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπερτάτῃ σοφίᾳ ἣτις τὸ διέπει.

»Οὕτω δὲ ὁ ἄνθρωπος ἀρνούμενος εἰς ἡμᾶς ψυχὴν, ἀναγνωρίζει τὴν ὑπεροχὴν μας παραδεχόμενος ὅτι πάντοτε ὀδηγοῦμεθα ὑπὸ ὑπερτάτης τινὸς σοφίας.

»Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ ὅτι οἱ ἄνθρωποι θέλοντες ν' ἀποδώσωσιν ἐνδοξάν τι ἐπίθετον εἰς τὸν Φενελὼνα, ἀπεκάλεσαν αὐτὸν Κέκρον. Ὄνόματα δὲ ζῳων δίδουσι πάντοτε εἰς τοὺς διακρινομένους μεταξὺ αὐτῶν. Οὕτως ὠνόμασαν τὸν Βουσουέτον ἀετὸν, τὸν Ριχάρδον λεοντόκαρδον. Ὀμιλοῦντες περὶ ἀγνῆς καὶ ἀσπίλου παρθένου λέγουσιν «ἁθῶα ὡς ἡ περισσότερά». Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἐξ ἡμῶν πάντοτε λαμβάνουσι τὰ κάλλιστα τῶν παραδειγμάτων.

»Ἴνα δὲ μὴ περιττολογοῦντες ἀπομακρυνόμεθα τοῦ θέματος τῆς συνε-

λεύσεώς μας, ὡς ἐκθέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς, ὅστις πιστεύει εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τοὺς λόγους οἵτινες τὸν πείθουσιν εἰς τοῦτο.

Μέλισσα. Ἡμεῖς μόναι ἀποτελοῦμεν ὅλην κοινωνίαν. Ἡ ἐργάτις μέλισσα εἶναι ὁ λαὸς, ἡ ζῶσα αὕτη δύναμις τοῦ ἔθνους. Ἐχομεν βασίλισσαν ἣτις μόνον πρὸς ὠτοκίαν χρησιμεύει· τὴν περιποιούμεθα προσηκόντως· γνωρίζει καὶ ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά της· οὐδέποτε συνομολογεῖ δάνεια· δι' οὐδένα δὲ λόγον ἀποπνίγεται. Ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας τὸ πᾶν ἐργάζεται περὶ τὴν κυψέλην. Ἐκατοντάδες ἐργατίδων εἰσέρχονται φέρουσαι λείαν, ἄλλαι δὲ τόσαι ἐξέρχονται πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Φρουροὶ ἐξετάζουσι πᾶσαν εἰσερχομένην, ὀλίγον δ' ἀπωτέρω φύλακες ἀπομακρύνουσι πᾶν τὸ παρακωλύον τὴν κυκλοφορίαν. Γνωρίζομεν νὰ οἰκοδομῶμεν εἴμεθα οἰκονόμοι καὶ προβλεπτικοί. Καὶ ἐπειδὴ πρέπει τὸ πᾶν νὰ σᾶς εἰπῶ, μάθετε ὅτι ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς μονομαχίας μας καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους. Ἐν τούτοις ὑπερέχωμεν τῶν ἀνθρώπων, διότι ὅσάκις ὑπάρχει ἐπαύξησις κατοίκων εἰς τινὰς τῶν πόλεών μας, σῶμα ἡμῶν ἀπέρχεται ὅπως ἰδρῦσθαι ἀποικίαν θαλεράν. . . .

Μύρμηξ. Εἰς τὰς ἀπαραμίλλους δημοκρατίας μας ἕκαστος ἔχει ὠρισμένα καθήκοντα τὰ ὅποια τῷ ὑπαγορεύει τὸ αἶσθημα καὶ οὐχὶ ἡ βία. Πρὸς πάντας τοὺς πολίτας ἐμπιστευθεῖσα ἡ ἐξουσία ἐνεργεῖ ὑπὲρ ὅλων ἐξ ἑσού. Τί εἶναι ἐν συγκρίσει τῆς σμικρότητος τῶν ἐργατῶν μας τὰ μέγαρα τῶν ἀνθρώπων παραβαλλόμενα πρὸς τὰς κατοικίας μας; Αἶθουσαι καὶ δωμάτια διατεθειμένα κατὰ πατώματα, λαβύρινθος πανταχόθεν ἐσκαμμένος, πρόδρομοι καὶ προαύλια ὑποβασταζόμενα ὑπὸ κιόνων. Δὲν εἶναι γελοῖον; Ὁ ἄνθρωπος ἐχρειάσθη ἐξακισχίλια ἔτη ἵνα εὕρῃ τὴν τέχνην τοῦ οἰκοδομεῖν. Ἐχομεν τροφούς, αἵτινες φροντίζουν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τέκνων μας. Ὅταν κίνδυνός τις ἐπαπειλῇ τὴν φωλεάν μας, ἀπερχόμεθα ἀποκομιζόμενοι τὰ ὠά μας, τὰς νύμφας μας, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς γέροντας.

Ψιττακός. Εἶμαι διδάκτωρ τῆς νομικῆς· οὐδέποτε δικομαχῶ διότι ἡ δικαιοσύνη παρ' ἡμῖν ἀποδίδεται μόνη· τοῦ ἡλίου μόνον ἔχει ἀνάγκην ὅπως φωτισθῇ.

Ἀηδών. Ἦκουσα ὅτι οἱ ἄνθρωποι πληρόνουσιν ἕως διακοσίας χιλιάδας φράγκων τοὺς ἄδοντας ὡς ἐμέ.

Κόραξ. Οἱ ἱερεῖς ἀκολουθοῦσι τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων μέχρι τῆς τελευταίας κατοικίας. Εἶμαι ὁ ἱπτάμενος κληρὸς, καθαρίζω τὰς πεδιάδας καὶ χρησιμεύω ἅμα ὡς τάφος, ὡς τυμβωρύχος καὶ ὡς ψάλτης τῶν νεκρῶν.

Χελιδών. Διηγοῦνται τὰ ταξείδια τοῦ Κούκ, τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, τοῦ Λιβιγκστῶνος, εἰς Αὐστραλίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν. Οὐδεὶς ὁμῶς αὐτῶν ἐταξείδευσεν ὡς ἐγὼ, οὐδ' εἶδε τὰ πράγματα ἐκ τοσοῦτου ὕψους ὡς ἐγώ.

Πιθήκος. Ὁ ἄνθρωπος μᾶς ἀποκαλεῖ πιθήκους ἡμεῖς δὲ τὸν ἀποκκλούμεν ἄνθρωπον, ἰδοὺ ποῦ ἔγκειται πᾶσα ἡ διαφορά. Ὁ Θεὸς μᾶς ἐπλασεν

ὁμοίους. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι εἰδεχθέστεροι τῶν πιθήκων, ὡσαύτως δὲ καὶ πίθηκοι εἰδεχθέστεροι τῶν ἀνθρώπων. Τί τὸ παράξενον; Τὸ τριχωτὸν μόνον δέρμα τοῦ λείπει ὅπως εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιος ἡμῶν. Ἠναγκασμένος νὰ ὑπερνικᾷ τὴν ἔλλειψίν του ταύτην ἐφεῦρε τὰ ἐνδύματα, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα τὸν καθιστᾷ γελοιωδέστατον. Δὲν ἔχει οὔτε τὴν εὐκινησίαν οὔτε τὴν δεξιότητά μας. Πᾶν ὅ,τι κατασκευάζομεν ἄνευ ἐργασίας αὐτὸς μόνον δι' αὐτῶν καὶ τῶν μηχανισμῶν του κατορθοῖ. Εὐχαριστοῦμεθα εἰς τὸν ἄνετον βίον, εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Οἱ ἄνθρωποι ἐπισωρευθέντες ἐντὸς τῶν πόλεων, ἐνθα ὁ μὲν ἀήρ εἶναι διεφθαρμένος, ὁ δὲ χῶρος περιορισμένος. Ὁ ἄνθρωπος ἐφεῦρεν ἤχους τινὰς ἐξ ὧν παρήγαγε γλῶσσαν. Ἡ γλῶσσα δὲ αὕτη δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή. Ἐξ ἐναντίας ἡμεῖς ἔχομεν τὸ ἐνιαῖον τῆς ἐκφράσεως, ὅπου δὲ συναντώμεθα εὐκολοῦς εἶναι πᾶσα ἡμῶν συνάντησις. Ἐλησμώνησα ν' ἀναφέρω ὅτι ὑπάρχει καὶ μικρά τις διαφορὰ μεταξὺ ἡμῶν. Εἶναι δηλαδή ὑψηλότερος τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχύος ἀνωτέρας τῆς ἰδικῆς μας. Ἡ ὀνομασία ζῶα, τὴν ὁποίαν παρεδέχθημεν εἶναι ἡ μόνη ἣτις μᾶς σώζει τοῦ δεσποτισμοῦ του. Οἱ πίθηκοι δὲν λαλοῦσι καὶ τοῦτο ἵνα ἀποφεύγῃσι τὴν ἐργασίαν. Θεωρῶ ἄσκοπον πᾶσαν περαιτέρω συζήτησιν. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν ἔχει βεβήκως καὶ ὁ πίθηκος.

Κάστωρ. Δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ τῆς κοινωνίας. Τὰ χωρία μας ἐναργῶς μαρτυροῦσι περὶ τοῦτο. Συνερχόμεθα περὶ τοὺς διακοσίους ἢ τριακοσίους καὶ σχηματίζομεν χωρίον. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν καταλλήλου θέσεως ἀρχόμεθα τοῦ ἔργου. Προτιμῶμεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, τὰς λίμνας καὶ τὰ ρυάκια, ἵνα δ' ἀποφεύγωμεν τὰ ἐκ τῆς πλημμύρας δεινὰ, ἀνεγείρομεν στερεὰ προχώματα δυνάμενα εὐκόλως ν' ἀντιστῶσι κατὰ πάσης τοῦ ὕδατος ὀρμῆς. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν μεγάλους κλάδους δένδρων, τοὺς ὁποίους τοποθετοῦμεν παραλλήλως τοῦ ρεύματος. Τούτου γενομένου, ἐμπήγομεν πασσάλους εἰς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐφαρμόζομεν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν κλάδων οὕτως ὥστε δι' αὐτῶν σχηματίζομεν ἰσχυρότατον καὶ ἀδιάσπαστον σύμπλεγμα. Εὐθὺς ὡς οἱ ξυλουργοὶ παύονται τοῦ ἔργου, ἀρχονται οἱ κτίσται τῆς ἀπεπερατώσεως αὐτοῦ. Μεταφέρουσι δηλονότι ἱκανὴν ποσότητα λίθων δι' ὧν ἐμφράσσουσι πᾶσαν τυχόν ὀπὴν μεταξὺ τῶν πασσάλων ὑπάρχουσιν· σκάπτουσι μετέπειτα τὴν γῆν καὶ κωνοποιοῦντες αὐτὴν διὰ τῆς ἰδίας οὐρᾶς, μεταφέρουσιν ἐπὶ τοῦ προχώματος καὶ ἐπιστρωνύουσι τὸ ξύλινον ἔδαφος. Ἐκάστη τότε οἰκογένεια ἐπιδίδεται εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ἰδίας καλύβης. Οἱ οἰκίσκοι, πλησίον πάντοτε τοῦ προχώματος, ὑψοῦνται ἐπὶ πασσάλων, συνίστανται δὲ ἐκ δύο ἢ τριῶν ὀρόφων. Τὸ κάτω μέρος χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη. Ἡ καλύβη μας καταλήγει εἰς στέγην σχῆμα ἔχουσαν ὕελου. Οἱ τοῖχοι μετὰ προσοχῆς κτισθέντες καθίστανται ἀδιάβροχοι. Πᾶσα οἰκογένεια ἔχει ἴδιον ἐνδιαίτημα. Ὁμόνοια πλήρης καὶ ἁρμονία ἐπικρατεῖ καθ' ἅπασαν τὴν κοινότητα. Ἡ κλοπὴ, ἡ μοιχεία, ἡ δολοφονία εἶναι πράγματα ἄγνωστα παρ'

ἡμῖν. Ἀφοῦ οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουσι ψυχὴν, πῶς εἶναι δυνατόν οἱ κάστορες νὰ μὴ ἔχωσιν;

Φάλαινα. Περιπλέομεν τὴν γῆν εἰς τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἡμέρας· ὁ ἄνθρωπος ὁμολογεῖ ὅτι τῷ χρειάζονται ὀγδοήκοντα. Παρ' ἡμῖν συνοικέσια δὲν ὑπάρχουσιν, ἀμοιβαία συμπάθεια ἐνώνει τὰ δύο ζεύγη. Ὅπόταν πλήρης συνεννόησις ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ θήλεος καὶ τοῦ ἄρρενος, ἀποχωρίζονται τῶν λοιπῶν συντρόφων, καὶ μακρὴν παντὸς βασιάνου ὀφθαλμοῦ ἐορτάζουσι τοὺς γάμους αὐτῶν. Ἡ φάλαινα μὴτέρα δύναται νὰ δώσῃ μαθήματα τῆς μητρικῆς στοργῆς εἰς τὰς ἀρίστες τῶν μητέρων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Λαμβάνει ἐνίοτε θανάσιμον πληγὴν, ὥπως σώσῃ τὸ τέκνον τῆς προσβαλλόμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Λέων. Ὁ ἄνθρωπος τιτλοφορεῖται ἐνίοτε ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων. Ἄλλοτε ὅμως εἰς στιγμὰς εἰλικρινείας, εἰς μόνον τὸν λέοντα ἀποδίδει τὸν τίτλον τοῦτον. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἦτο ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων, ὁ βασιλεὺς μου θὰ ἦτο λίαν δειλὸς ἐνώπιόν μου, διότι μόλις μὲ βλέπει καὶ ἀμέσως τρέπεται εἰς αἰσχροτάτην φυγὴν. Ἐὰν δὲ πρὸς διασκέδασίν μου ἕνα μόνον μυκηθμὸν ἀφήσω, τρόμος τὸν καταλαμβάνει καθ' ὅλα τὰ μέλη. Κατ' ἐμὴν γνώμην ὁ ἄνθρωπος εἶναι πίθηκος κενοδοξώτερος τῶν ἄλλων· διὰ μόνης δὲ τῆς πλεκτάνης καὶ τῆς ἀπάτης κατορθοῖ ν' ἄρχῃ τῶν λοιπῶν ζώων, τὰ ὅποια ἐγὼ θεωρῶ ἀνώτερα αὐτοῦ.

Ἐλέφας. Νομίζω ὅτι ἀρκετὰ ἠκούσαμεν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἴνα δὲ μὴ τις ἡμῶν δυσανασχετήσῃ λέγων ὅτι δὲν ἐξηντλήθη καθ' ὅλα τὸ ζήτημα, δίδω ἀκόμη τὸν λόγον εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσί τι νὰ προσθέσωσι.

Νῆσσα (εἰρωνικῶς). Οἱ ἄνθρωποι προσπαθοῦσι νὰ ἐφεύρωσι τὸν ἐν τῷ αἰθέρι πλοῦν. Ἡμεῖς τὸν εὕρομεν.

Πρόβατον. Ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην συμβόλου ἀθωότητος, οὐδέποτε μεταχειρίζεται παρθένον ἀλλ' ἡμᾶς.

Ἀετός. Ὅμιλεῖ περὶ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ὅποτον μακρόθεν μόνον βλέπει, ἐν ᾧ ἐγὼ ζῶ ἐν αὐτῷ.

Κόραξ. Ἐχει ἱατροὺς καὶ φαρμακοποιούς, ὁ μέσος δὲ ὅρος τῆς ζωῆς του εἶναι τριάκοντα ἕξ ἔτη. Ζῶ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα, οὐδέποτε δὲ προστρέχω εἰς φάρμακα.

Ὁ μετιξοσκοπῶλης. Δι' ἐμοῦ αἱ γυναῖκες ἐνδύονται τόσον πλουσίως.

Τὸ μαργαριτοφόρον ὄστρακον. Συγγνώμην! μετ' ἐμὲ, παρκακῶ.

Ἐλέφας. Ἡ συνεδρίασις ἔληξεν. Ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τῶν ἄλλων ζώων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, ἐνῷ πάντα τὰ ζῶα δύνανται νὰ ὑπάρξωσι καὶ ἄνευ αὐτοῦ. Οἱ πάντες ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐπλάσθημεν, δὲν ἐννοῶ δὲ διατί τὸ πνεῦμά μας νὰ μὴ ἐπιζῇ ὡς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματός του. Ἴνα κολλάσῃ τὴν ὁμότητά του ὁ ἄνθρωπος, ἡμᾶς μὲν θέλει νὰ κρατήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐνῷ αὐτὸς πρὸς τὰ νέφη πετᾷ. Αἰὲν δυνάμενος νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ὑπεροχὴν του ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, ἠθέλησε νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν

εἰς ἄλλην τινὰ ζωὴν, τὴν ὁποίαν οὔτε ἡμεῖς οὔτε αὐτὸς ὁ ἴδιος γνωρίζει.
 Ἄς ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν Πλάστην μας, ἀδελφοί μου, καὶ ἄς ἀναθέσω-
 μεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδίαν μας ἐκδίκησιν. Καὶ ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀπολέ-
 σωμεν τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἄς προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσωμεν ὅσον οἶόν
 τε εὐχάριστον τὴν παροῦσαν.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ προέδρου τὰ ζῶα ἀπεχωρίσθησαν μυριά-
 κισ μετ' ἀλλελαγμῶν ἐπαναλαμβάνοντα: Κάτω ὁ Φερελὼν.

(Ἐκ τῆς ἀγγλικῆς)

ΙΩ. Δ. ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ.

ΚΑΤΑΔΙΩΓΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΡΑΣ ΚΟΜΗΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ *

Ἐν Ῥωσίᾳ ἀπὸ τινος ἤρξατο διωγμὸς κατὰ τῆς μακρᾶς κόμης τοῦ ἱερα-
 τείου καὶ ἐν γένει τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῶν ῥώσων ἱερέων. Ἀρκούντως πε-
 ριέργον εἶνε τὸ κατωτέρω ἀρθρίδιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ κοινοτικοῦ Ἀγγε-
 λιαφόρου (Τζερεϊόβνο-Ὀπσέστθεννοὶ Βέστνικ) δι' οὗ ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ τὸ δύ-
 νατὸν τῆς βραχείας κόμης τῶν ἱερέων. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, λέγει, ἀπαγο-
 ραύει εἰς τοὺς ἄνδρας νὰ ἔχωσι μακρὰν κόμην, καθότι ἀτιμᾶζει τὴν γυναῖκα.
 Κατὰ τὸ διάστημα τῶν πρώτων ἑξ αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ κληρὸς οὐ-
 δαμῶς εἶχε μακρὰν κόμην. Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώ-
 νων μέχρι τοῦδε ἀπεικονίζονται φέροντες οὐχὶ μακρὰν κόμην. Αἱ Οἰκουμενι-
 καὶ Σύνοδοι συνωδᾶ τὰς διατάξεις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπηγόρευσαν εἰς
 τοὺς ἱερεῖς νὰ φέρωσι μακρὰν κόμην καὶ διέταττε αὐτοὺς νὰ κείρωσιν αὐτήν,
 καὶ δὴ περισσότερον καὶ τῶν λαϊκῶν. Μακρὰν κόμην οὐδ' αὐτοὶ οἱ μοναχοὶ
 ἔφερον. Ὁ δεύτερος κανὼν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρας Συνόδου, κα-
 ταδεικνύει ὅτι οἱ μοναχοὶ ἔκειρον τὴν κόμην πλεον καὶ αὐτῶν τῶν λαϊκῶν.
 Ὁ ΜΒ' κανὼν τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διατάσσει νὰ ἐκδιώκωσι εἰς τὴν
 ἐξοχὴν τοὺς μακρὰν τὴν κόμην φέροντας μακρὰν τῆς κοινωνίας τῶν πεπολι-
 τισμένων ἀνθρώπων. Γνωστὸν ὅτι ἡ ἐν Τρούλλῳ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀπη-
 γόρευσε τὴν χειροτονίαν ἐπισκόπων λαμβανομένων ἐκ τοῦ λαϊκοῦ κλήρου,
 διατάξασα ὅπως χειροτονῶνται ἐπίσκοποι μόνον οἱ ἀνήκοντες εἰς μοναχικὰ
 τάγματα, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἐρημίται οἱ ἔχοντες μακρὰν κόμην, ἀλλ' οἱ μοναχοὶ
 οἱ ἔχοντες αὐτὴν βραχείαν. Μεταγενέστερον ὅτε ἐπίσκοποι ἐχειροτονοῦντο
 καὶ ἐκ τῶν ἐρημιτῶν τῶν φερόντων μακρὰν κόμην, οἱ τελευταῖοι ταχέως κα-
 τώρθωσαν νὰ καταλάβωσιν ἀπ᾽ αὐτὰς σχεδὸν τὰς ἐπισκοπικὰς ἑδρας τῆς Ἀνα-
 τολῆς καὶ ἠνέγκασαν οὐχὶ μόνον τοὺς μοναχοὺς ἀλλὰ καὶ τὸν λαϊκὸν κλη-
 ρὸν νὰ φέρωσι κόμην μακράν. Ὡστε ὁ κληρὸς ἔχει πλῆρες δικαίωμα νὰ κείρῃ

* Ὁμοίαν καταδιωγμὸν ἐν Ῥωσίᾳ κατὰ τοῦ γενείου τῶν λαϊκῶν ἴδε ἐν Παρνασσῷ
 τόμ. Α', σελ. 779.